

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

MUSIIKKIA ELÄMÄSTÄ

Raportti romantiikan ajan kamarimusiikkikonsertin toteutuksesta

TEKIJÄ: Eija Kajava

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Musiikin koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Eija Kajava	
Työn nimi Musiikkia elämästä. Raportti romantiikan ajan kamarimusiikkikonsertin toteutuksesta	
Päiväys	22.2.2013
Sivumäärä/Liitteet	19/3
Ohjaaja(t) Hanna Turunen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Savonia-amk, Musiikki ja tanssi, Sari Mokka-Karttunen	
Tiivistelmä	
<p>Tekijä halusi toteuttaa opinnäytetyön kamarimusiikista koostuvana konserttiproduktiona, koska kamarimusiikkia paljon soittaneena koki sen luontevaksi vaihtoehdoksi. Ohjelmistoon valittiin Felix Mendelssohnin jousikvartetto a-molli Op. 13 sekä Sergey Rachmaninoffin pianotrio g-molli No 1. Tavoitteena oli korkeatasoisen ja vivahteikkaan konsertin toteuttaminen. Lisäksi tekijä halusi kehittää kamarimusiikkitaitojaan ja viulismiaan sekä kypsyä taiteilijana. Konserttitilanteesta haluttiin tehdä juhlallinen; konserttijuliste sekä käsiohjelma olivat visuaalisesti kauniit ja selkeät, lava oli koristeltu ja esiintyjät pukeutuneet juhlavasti. Konsertissa esiintyivät Rigoroso-jousikvartetti: Eija Kajava, viulu, Marjaana Oliveira, viulu, Sonja Koistinen, alttoviulu sekä Aino Alanne, sello ja pianotrio: Eija Kajava, viulu, Aino Alanne, sello sekä Sauli Lämsä, piano. Korkeiden musiikillisten tavoitteiden lisäksi soittajat pyrkivät reagoimaan toistensa soittoon ja keskeinen seikka oli kuuntelu.</p> <p>Raportissa esitellään kaksi hyvin erilaista säveltäjää, heidän keskeisiä teoksiaan ja sävellystyylään. Konsertissa esitetyt teokset kuvataan tekijän omien kokemusten pohjalta. Lähteinä on käytetty musiikkitietosanakirjoja sekä elämäkertateosta. Lisäksi raportissa avataan produktion eri työvaiheita; konserttiohjelman suunnittelua, teosten harjoittamisprosessia, konserttiin liittyviä käytännönjärjestelyjä sekä konsertin toteuttamista. Teoksia harjoiteltiin yhdestä kolmeen kertaan viikossa syyskuun alusta alkaen ja niitä ehdittiin myös esittää muutamia kertoja ennen varsinaista konserttia. Osa konserteista nauhoitettiin, mikä koettiin opettavaisena. Taiteellista ohjausta käytettiin ainoastaan kvartetton harjoittamiseen pari viikkoa ennen konserttia, sillä näin saatiin enemmän aikaa teoksesta nousevien haasteiden ja kysymysten miettimiseen soittajien kesken. Ratkaisu palveli myös soittajien taiteellista kehittymistä.</p> <p><i>Musiikkia elämästä -Romantiikan ajan kamarimusiikkia</i> -konsertti pidettiin Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa 28.11.2012. Tekijä oivalsi produktion aikana musiikin olevan enemmän mielen liikettä, kuin soittamista. Produktion jälkeen tekijä huomasi kehittyneensä sekä musiikillisesti että taiteilijana. Soittajat oppivat produktiosta paljon ja kokivat yhdessä tekemisen antoisana. Konsertista onnistuttiin luomaan tunnelmallinen ja lämminhenkinen tapahtuma. Yleisö oli nauttinut konsertista ja musiikki oli puhutellut monia, mikä oli parasta palautetta tekijäille.</p>	
Avainsanat Kamarimusiikki, jousikvartetto, pianotrio, konserttiproduktio, F. Mendelssohn, S. Rachmaninoff, nuoruuden teos	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Music			
Author(s) Eija Kajava			
Title of Thesis Music of the life. A report of through the chamber music concert by romantic period			
Date	22.2.2013	Pages/Appendices	19/3
Supervisor(s) Hanna Turunen			
Client Organisation /Partners Savonia-UAS, Music and dance, Sari Mokka-Karttunen			
<p>Abstract</p> <p>This thesis was carried out as a chamber music concert because the student had played a lot of chamber music during her studies. Felix Mendelssohn's string quartet A minor Op. 13 and Sergey Rachmaninoff's pianotrio G minor No 1 were selected in the repertoire. The aim was to do a high-level and nuanced concert. Moreover, the student wanted to improve the skills of chamber music playing as well as violin playing and grow up as an artist, too. The concert event was wanted to be festive; the concert poster and playbill were beautiful and clear, the stage was ornate and performers wore evening gowns. The performers of the concert were Rigoroso-string quartet: Eija Kajava, violin, Marjaana Oliveira, violin, Sonja Koistinen, viola and Aino Alanne, cello and piano trio: Eija Kajava, violin, Aino Alanne, cello and Sauli Lämsä, piano. In addition to the high musical aims, the players tried to react to the playing of the other group members and the most important thing was the listening.</p> <p>In this report two very different composers are introduced as well as their most essential compositions and style of composing. Musical pieces performed in the concert are described by the student's own experience. Encyclopedia of music and a biography were used as references. Different stages of production are elucidated in the report; the planning of concert repertoire, the practicing process of compositions, the arrangements of the concert and the realization of the concert. Works were practiced from one to three times per week starting from the beginning of September and they were performed a few times before the actual concert. Some of the concerts were recorded, which was found to be pedagogic. The artistic guidance was used only to train the quartet a couple of weeks before the concert. This way, there was more time to think about the challenges and the problems of the compositions by players themselves. This solution was also good for the artistic development of the musicians.</p> <p>Music of life -Chamber music of the romantic time period -concert was held in the Chamber music hall of the Kuopio Music Centre on the 28th of November 2012. The student understood during the production that music is more like the movement of mind than playing. After the production, the student noticed that she had developed musical-ly and as an artist, too. Players learned very much during the project and they felt the cooperation was fruitful. The student managed to create an atmospheric and warm happening. The public enjoyed the concert and the music touched many people which were the best feedback for the musicians.</p>			
Keywords Chamber music, string quartet, pianotrio, the concert production, F. Mendelssohn, S. Rachmaninoff			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	SÄVELTÄJÄT.....	7
2.1	Felix Mendelssohn.....	7
2.2	Sergey Rachmaninoff.....	9
3	KONSERTTIPRODUKTION TEOKSET.....	10
3.1	Jousikvartetto a-molli Op 13 No 2.....	10
3.2	Pianotrio g-molli No 1 "Trio élégiaque".....	11
4	KONSERTTIPRODUKTION TOTEUTUS.....	12
4.1	Konsertin ideointi ja teosten valinta.....	12
4.2	Konserttiohjelman harjoittaminen.....	13
4.3	Käytännön järjestelyt.....	14
4.4	Konsertti.....	15
5	POHDINTA.....	18
6	LÄHTEET.....	19
7	LIITTEET.....	20

1 JOHDANTO

Toteutin opinnäytetyönäni kamarimusiikkikonsertin kahden romantiikan ajan säveltäjän nuoruuden-teoksista Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa 28.11.2012. Teoksiksi valikoituivat Felix Mendelssohnin a-molli jousikvartetto Op. 13 No. 2 sekä Sergey Rachmaninoffin pianotrio "Trio élégiaque" g-molli No. 1

Kamarimusiikki on aina ollut minulle mieluinen musiikinlaji ja olen sitä opiskeluaikanani paljon tehnyt, joten kamarimusiikkikonsertti tuntui luontevalta vaihtoehdolta opinnäytetyötä suunnitellessa. Olen soittanut kahdeksan vuotta jousikvartetissa, soittajakokoonpano on vain välillä muuttunut. Rigoroso-jousikvartetti on toiminut vakituisesti viisi vuotta ja on viimeisin sekä pitkäaikaisin kvartetini. Nykyään kvartetissa soittavat lisäksi Marjaana Oliveira, viulu, Sonja Koistinen, alttoviulu sekä Aino Alanne, sello. Ko. kvartetti esitti Mendelssohnin kvartetin opinnäytekonsertissani.

Kvartettisoitto on ollut opiskeluaikanani niin merkittävässä asemassa, ettei muita vakituisia kamarimusiikkiyhtyeitä ole ehtinyt muodostua. Minua on aina kiehtonut soittaa pianotriossa ja päätin nyt käyttää tilaisuuden hyväkseni. Pianistiksi lupautui Sauli Lämsä ja sellistiksi Aino Alanne, joka soittaa myös Rigorosossa. Onnekseni sain koottua opinnäytekonserttiani varten hyvät soittajakokoonpanot, joiden kesken vietimme antoisia ja hauskoja hetkiä hyvän musiikin parissa!

Tavoitteenani oli esittää mahdollisimman vivahteikas ja kypsä konserttikokonaisuus sekä kehittää viulismiani ja kamarimusiikkitaitojani. Pysin kehittämään tulkintakykyäni poistamalla henkisiä lukkojani liittyen virheen tekemisen pelkoon sekä harjoittelin stemmoja enemmän tutkivan kokeellisesti ja tunteella kuin "mekaanisesti". Tehtäviini kuului lisäksi tilavarausten hoitaminen, kokonaisuuden koordinointi, konserttijulisteen ja käsiohjelman valmistaminen sekä konsertista tiedottaminen. Soittajakollegoiden kanssa yhteiset tavoitteet liittyivät musiikillisten tavoitteiden ohella kykyyn reagoida muitten soittoon sekä lisäksi erittäin keskeinen seikka oli kuuntelu.

Aloitimme kummankin teoksen harjoitukset syyskuun alussa. Osallistuimme Kamus-kvartetin järjestämälle kamarimusiikkikurssille syys-lokakuun vaihteessa, jolloin esitimme kaksi osaa kvartetista sekä pianotrion kokonaan. Marraskuussa esiinnyimme pianotriolla valtakunnallisessa Nuori Soittaa! -tapahtumassa. Esitimme lisäksi koko kvartetin pariin otteeseen marraskuun aikana ennen varsinaista opinnäytekonserttia.

Raportissa esittelen säveltäjät ja heidän keskeisiä teoksiaan. Tarkastelen heidän elämäänsä pääpiirteittäin ja pyrin kuvaamaan heidän sävelkieltään. Mielenkiintoisena asiana valotan näiden kahden säveltäjän hyvin erilaisia luonnekuvia ja elämänpolkuja. Mendelssohn oli elämässään enimmäkseen menestyvä ja onnellinen, sitä vastoin Rachmaninoff koki elämänsä synkkänä ja takaiskujen sävyttämänä. Lisäksi esittelen molemmat konsertissa soitetut teokset, josta kvartetin laajemmin. Lähdeaineistona olen käyttänyt musiikkitietosanakirjoja sekä Mendelssohnista kirjoitettua elämäkertaa. Konsertissa esitettyjä teoksia avaan omien kokemusteni kautta.

Kamarimusiikkia sisältäviä konserttiproduktioita on toki tehty paljon ennen minuakin. Kuitenkaan tällaisilla kokoonpanoilla toteutettua kokonaisuutta ja säveltäjien nuoruudenteoksia esittelevää konserttia en opiskeluaikanani ole kuullut. Molemmat teokset ovat erittäin opettavaista ja palkitsevaa soitto materiaalia, joita kuulisi mielellään soitettavan enemmän. Erityisesti pianotrio avautuu parhaiten paikanpäällä kuultuna ja on hyvin koskettava teos soittaa.

2 SÄVELTÄJÄT

2.1 Felix Mendelssohn

Felix Mendelssohn syntyi 3.2.1809 Hampurissa sekä kuoli 4.11.1847 Leipzigissa. Hänen juutalaisperheensä oli sivistynyt ja varakas; hänen isänsä oli pankkiiri ja isoisänsä kuuluisa valistusfilosofi. Äiti puolestaan oli lahjakas pianisti ja taiteilija. Perheen muuttaessa Berliiniin Felix oli kolmevuotias. Jo näihin aikoihin pojan poikkeuksellinen lahjakkuus huomattiin. Aluksi Mendelssohn sai siskonsa Fannyn kanssa piano-opetusta äidiltään, mutta myöhemmin heille palkattiin yksityisopettaja. Ollessaan yhdeksänvuotias Mendelssohn esiintyi ensimmäisen kerran pianistina. Mendelssohn opiskeli jo tuolloin taiteita, kieliä, musiikinteoriaa sekä pianon- ja viulunsoittoa.¹

Mendelssohn alkoi kymmenvuotiaana opiskella määrätietoisesti musiikinteoriaa ja säveltämistä Berliinin Lauluakatemian johtajan Carl Zelterin johdolla. Jo kaksi vuotta aiemmin isä antoi kastaa Felixin protestanttiseen uskoon, sillä juutalaisia syrjittiin tuolloin musiikkielämässä. Myöhemmin isä liitti sukunimeensä jälkiosan Bartholdy erottamaan heidät juutalaisesta sukuhaarasta.²

Ollessaan perheensä mukana pitkällä matkalla 1822 Mendelssohn sai improvisoida kuuluisalle viulistille, orkesterinjohtajalle ja säveltäjälle Louis Spohrille, joka vaikutti kuulemastaan kovasti. Tämän lisäksi Mendelssohn aiheutti hämmästyystä lahjakkuudellaan Pariisissa, sekä Frankfurtin musiikkiyhdistyksen vieraana ollessaan.³

Mendelssohnit järjestivät puutarhamajassaan viikoittaisia konsertteja, joissa Felix siskonsa Fannyn kanssa esiintyi säännöllisesti. *Kesäyön unelma* -alkusoitto sai ensiesityksensä puutarhamajassa pianoversiona, Felixin ja Fannyn nelikätisesti soittamana. Mitä tahansa Felix tekikin, hän teki sen hyvin ja tyylikkäästi. Kauniin olemuksensa ja ystävällisen käytöksensä sekä musiikillisen neroutensa ansiosta hänestä tuli sosiaalisen elämän keskipiste. Tämä ei kuitenkaan sekoittanut nuoren miehen päätä, eikä myöskään vaikuttanut hänen musiikkiinsa.⁴

Vuonna 1829 Mendelssohn sai kolmivuotiset yliopisto-opintonsa päätökseen ja alkoi toteuttaa yhtä suurta unelmaansa: palauttaa Johann Sebastian Bachin musiikki yleisön tietoisuuteen. Erityinen tavoite hänellä oli esittää Bachin *Matteus-passio*, johon hän sai innostuksen Bachin musiikin ihailijalta ja opettajaltaan Zelteriltä. Mendelssohnin kaksi vuotta harjoittama orkesteri ja kuoro esittivät teoksen Berliinissä 11.3.1829. Siihen mennessä passio oli ollut miltei 80 vuotta esittämättä. Mendelssohnin työ synnytti todellisen Bachin musiikin renessanssin, millä oli suuri vaikutus hänen aikaistensa sekä tulevien sukupolvien musiikin kehitykseen.⁵

¹ Isopuro 1989, 271.

² Eml.

³ Eml.

⁴ Eml.

⁵ Elmgren-Heinonen 1959, 698. Vrt. Isopuro 1989, 271.

Isänsä vaatimuksesta ja tukemana Mendelssohn aloitti vuonna 1830 kolmivuotisen opiskelunsa ympäri eurooppaa. Hän teki matkoja mm. Englantiin, Italiaan ja Pariisiin. Matkoillaan hän sai vaikutteita ja inspiraatiota sävellyksiinsä. Erityisesti Englannissa hän saavutti yleisön suosion *1. sinfonian* ja *Kesäyön unelma* -alkusoittonsa ansiosta.⁶

Mendelssohn toimi Düsseldorfin kaupungin musiikillisena johtajana vuonna 1833. Hänen vastuullaan olivat oopperoiden ja kirkkomusiikin esittäminen sekä kaksi kuoroyhdistystä. Vuonna 1835 hänet valittiin Leipzigin kuuluisan Gewandhaus-orkesterin kapellimestariksi. Tässä virassa hän jatkoi kuolemaansa asti. Mendelssohn sai johtajanlahjakkuudellaan nostettua kyseisen orkesterin profiiliin niin, että sen konserteista tuli Euroopan huomatuimpia.⁷

Isänsä kuolema 1835 oli Mendelssohnille suuri järkytys, josta hän toipui uppoutumalla velvollisuuksiinsa. Mendelssohn tapasi Frankfurtissa tulevan vaimonsa Cécile Jeanraud'n, jonka kanssa hän avioitui 28.3.1837. He saivat yhteensä viisi lasta.⁸

Mendelssohn oli nyt maineensa huipulla. Vuonna 1840 Friedrich Wilhelm IV houkutteli hänet Berliiniin johtamaan suunnitteilla olevaa musiikkiosastoa taideakatemiassa. Tässä työssään Mendelssohn ei viihtynyt, vaan olisi halunnut omistautua enemmän sävellystyölle ja perheelleen. Säveltäjä perusti Leipzigin konservatorion vuonna 1843. Konservatorio nosti Leipzigin yhdeksi euroopan tärkeimmistä musiikkikaupungeista.

Siskonsa Fannyn yllättävä kuolema keväällä 1847 oli Mendelssohnille raskas isku, mistä hän ei koskaan toipunut täysin. Viimeiset sävellykset ja fragmentit olivat täynnä surua ja kuoleman aavistusta. Mendelssohn haudattiin marraskuussa 1847 siskonsa viereen Berliinin Pyhän Kolminaisuuden kirkkoon.⁹

Mendelssohn on Schumannin ohella yksi tärkeimmistä saksalaisromantikoista. Hänen musiikkiinsa ovat vaikuttaneet vanha italialainen polyfoniaperinne, Bach ja Händel sekä wieniläisklassismi, josta erityisesti Beethovenin musiikki. Musiikillinen perinne sulautui Mendelssohnin käsissä sävelkieleksi, joka on kirkasta, soljuvaa ja tasapainoista. Kaikkea hänen musiikkiansa yhdistää suveneri materiaalin ja muodon käsittelyn hallinta, mikä herätti kunnioitusta kriittisimmissäkin arvostelijoissa.¹⁰

⁶ Mäkelä 1991, 150.

⁷ Ala-Könni 1978, 225. Vrt. Isopuro 1989, 272.

⁸ Isopuro 1989, 272.

⁹ Mäkelä 1991, 150.

¹⁰ Ala-Könni 1978, 226.

2.2 Sergey Rachmaninoff

Sergey Rachmaninoff syntyi 1.4.1873 Venäjän Onegissa lähellä Novgorodia sekä kuoli 28.3.1943 Beverly Hillsissä Kaliforniassa. Hän opiskeli pianonsoittoa aluksi lahjakkaan äitinsä johdolla, mutta jatkoi jo 9-vuotiaana opintojaan Pietarin konservatoriossa.¹¹ Opiskeltuaan Pietarissa kolme vuotta Rachmaninoff siirtyi Moskovan konservatorioon. Siellä häntä opettivat mm. Ziloti, Arenski ja Tanejev. Opiskellessaan hän ystävystyi Tšaikovskin kanssa, millä oli suuri merkitys Rachmaninoffin taiteelliselle kehitykselle.¹² Loppututkinnon pianosta hän suoritti 1891 sekä sävellyksestä seuraavana vuonna 1892, ollessaan vasta 19-vuotias. Samoihin aikoihin valmistui myös hänen ensimmäinen oopperansa *Aleko* (1892), joka kantaesitettiin Bolšoi-teatterissa ja jota Tšaikovski kovasti ylisti.¹³

Rachmaninoffin varhaista menestystä seurasi takaisku. Hänet kutsuttiin Lontooseen, jossa hän esitti ensimmäisen pianokonserttonsa. Tämä ei kuitenkaan saavuttanut menestystä eikä suosiota saatu kotimaassakaan. Glazunov johti juopuneena hänen ensimmäisen sinfoniansa Pietarissa ja arvostelut olivat murskaavat. Säveltäjä masentui syvästi eikä voinut säveltää mitään kunnollista kolmeen vuoteen. Rachmaninoff sai hoitoa masennukseensa moskovalaiselta lääkäriltä ja musiikin harrastajalta Nikolai Dahlilta, joka hoiti häntä hypnoosin avulla. Hoito tuotti tulosta ja säveltäjä sai itseluottamuksensa takaisin. Toisen pianokonserttonsa hän kantaesitti Moskovassa 1901, minkä hän kiitollisuudenvelassaan omisti tohtori Dahlille. Vuonna 1902 hän meni naimisiin serkkunsa ja pitkäaikaisen rakastettunsa Natalia Satinan kanssa. Seuraavat kaksi vuotta säveltäjä toimi Moskovan Bolšoi-teatterin kapellimestarina.¹⁴

Koska kapellimestarin työssä jäi niukasti aikaa säveltämiselle, Rachmaninoff muutti vaimonsa ja tyttärensä kanssa Dresdeniin. Siellä valmistui kaksi merkittävää teosta, toinen sinfonia sekä sävelruno *Kuoleman saari*. Vuonna 1909 säveltäjä kantaesitti Yhdysvalloissa kolmannen pianokonserttonsa, joka oli valtaisa menestys. Vuosiksi 1910–17 Rachmaninoff palasi Venäjälle. Kun Venäjä joutui sotaan vuonna 1914, säveltäjä avusti konsertein sotaponnistuksia. Venäjän vallankumous (1917) järkytti säveltäjää niin suuresti, että hän pakeni perheineen Tukholmaan ja sieltä myöhemmin muualle Eurooppaan. Euroopasta hän siirtyi Yhdysvaltoihin, mutta ikävöi alati vanhaan Venäjään, jota ei käytännössä enää ollut. Konservatiivinen säveltäjä tunsikin olevansa kotimaansa lisäksi irti myös ajastaan. Rachmaninoff onkin sanonut: ”Sellaista musiikkia jota haluan säveltää, ei enää hyväksytä.” Vuonna 1939 Yhdysvalloissa vietettiin säveltäjän ensiesiintymisen 30-vuotisjuhlaa. Rachmaninoff esiintyi Philadelphiassa pidetyssä konsertissa kolmoisroolissa; säveltäjänä, pianistina ja kapellimestarina. Kiertueiden rasittamana säveltäjän terveydentila heikkeni vuosi vuodelta. Rachmaninoff kuoli 28. maaliskuuta 1943.¹⁵

¹¹ Mäkelä 1991, 128. Vrt. Elmgren-Heinonen 1960, 864.

¹² Elmgren-Heinonen 1960, 864.

¹³ Isopuro 1992, 123.

¹⁴ Elmgren-Heinonen 1960, 864. Vrt. Isopuro 1992, 123.

¹⁵ Isopuro 1992, 123.

Säveltäjä pysyi koko ikänsä erossa 1900-luvun modernista sävelkielestä ja kehitti omaperäisen tyylinsä venäläisten ja 1800-luvun romantikkojen periaatteita noudattaen. Toisaalta, hänen teoksensa kuvastavat paljolti 1900-luvun ensimmäisten vuosikymmenten symbolismia ja impressionismia. Säveltäjän musiikin melodinen rikkaus, slaavilainen intensiivisyys sekä painokas rytmikka kiehtovat. Rachmaninoffin musiikille tyypillisiä ovat myös melankolinen perustunnelma, kiihkeä temperamentti sekä kuohuvien ja rauhallisten, jännityksen ja levon välinen vaikuttava vaihtelu.¹⁶

3 KONSERTTIPRODUKTION TEOKSET

3.1 Jousikvartetto a-molli Op 13 No 2

Mendelssohn sävelsi kyseisen teoksen ollessaan vasta 18-vuotias. Tuolloin hänen tyylinsä ei ollut vielä täysin vakiintunut uomiinsa, vaan teoksessa kuuluu romantiikan vaikutus vahvemmin kuin hänen myöhemmässä tuotannossaan.

Neliosaisessa kvartetossa on kuultavissa vaikutteita myös Beethovenin myöhemmistä jousikvartetoista. Kvartetton tematiikka perustuu Mendelssohnin aikaisemmin säveltämään lauluun *”Frage” Op 9 No 1*. Laulu alkaa kysymyksellä *”Ist es wahr?”* (*”Onko se totta?”*). Tämä kyseinen teema toistuu eri muodoissa läpi teoksen muuntuen tunnelmasta toiseen. Vastaus kysymykseen saadaan vasta viimeisen osan lopussa, kun tunteet lempeästä rakkaudesta raivokkaaseen vihaan on koettu; *”Was ich fühle, das begreift nur, die es mitfühlt, und die treu mir ewig bleibt”* (*”Vain hän voi ymmärtää tunteeni, joka tuntee samoin kuin minä ja joka on minulle aina uskollinen”*).¹⁷

Ensimmäisen osan aloittaa *Adagio*, laulava ja hidas johdanto, joka on lähes suoraan em. *”Frage”*-laulusta. Johdanto loppuu pitkään sointuun, josta alttoviulun trilli toimii jännitteenä myrskyisään *Allegro Vivaceen*. Tämä osa kuvaa mielestäni kaukana olevaa rakkautta ja siihen liittyviä tunteita: Intohimoa, epätoivoa ja siihen liittyvää tuskaa.

Toinen osa *Adagio non lento* alkaa kauniin levollisesti ja lämpimästi. Siinä on kuultavissa Mendelssohnin nerokas äänenkuljetustaito sekä barokkimusiikin ja J. S. Bachin ihannoiti.¹⁸ Levolliseen onneen sekoittuu levottomuutta siirryttäessä fuugataitteeseen. Sen aloittaa alttoviulisti, johon yhtyy ensin II viulu, sitten I viulu ja viimeisenä sello. Jos fuugateema oli kurinalaisuudessaankin haikea, se muuntuu *poco piu animatossa* enemmän määrätietoiseksi ja uhkaavaksi. Kyseinen taite päättyy ensiviulun sooloon, joka on tuskallisen rakkaudentunteen vallassa purkautuva valitus. Soolo rauhoittuu mitä matalemmaksi päästään ja muuntuu fermaatin aikana taas alun levollisiin tunnelmiin, osan aloittaneen aiheen toistuessa entistäkin lämpimämpänä. Kauniiden sävelten siivittämänä päästään osan loppuun, joka päättyy ensiviulistin yhä korkeammalle kipuavilla ja hiljenevillä äänillä.

¹⁶ Eppstein 1978, 663.

¹⁷ Schmidt-Beste, 138-139.

¹⁸ Kamus-kvartetti 2012.

Kvartetton kolmas osa on mukaansatempaavaa ja helppotajuista musiikkia sisältävä *Intermezzo*. Se jakautuu kolmeen osioon. Osan aloittaa *Allegretto con moto* -tempomerkinnällä ensiviulun kansanlaulunomainen, yksinkertainen melodia, jota muut instrumentit säestävät pizzicatoilla. Keskiosia *Allegro di molto* muistuttaa keijukaisten tanssia. Tällaisia elementtejä Mendelssohn käytti myös *Kesäyön unelma* -alkusoitossa.¹⁹ *Allegro di molto* alkaa alttoviulun höyhenenkevyillä ja vikkelillä spiccatoäänillä, johon muut soittajat yhtyvät yhtä vikkelästi. Tunnelma säilyy kepeänä läpi *Allegro di molto*. Hidastuksen myötä siirrytään takaisin kansanlaulumelodian äärelle. *Intermezzo* -osan päättää tempolisesti kiihtyvä, keskiosasta poimituilla elementeillä muodostettu coda.

Intermezzo -osan codasta siirrytään hurjan alajousien soittaman tremolon kautta *Presto* -osaan, jonka nopeaan luonteeseen tempomerkintäkin viittaa. Vastaus alun kysymykseen on edelleen saamatta ja tästä kumpuavaa hätää osa mielestäni kuvaa. Osan alussa ykkösviulun raivokkaat ja epätoivoiset soolot sekä yhdessä soitetut, levottomat pätkät vuorottelevat. Keskivaiheilla kuullaan takaumana *Adagio non lento* -osan fuugan elementtejä harvennettuna. Lopussa rauhattomuus hälvenee ensiviulun soolojen johdattelmana. Vaikka ensiviulistilla on paljon erottuvia soolo-osuuksia erityisesti viimeisessä osassa, ensimmäinen resitatiivi kuullaan aivan teoksen lopussa. Resitatiivi on puherytmiä seuraileva, yleensä laulajan osuus esim. oopperassa²⁰. Resitatiivi toimii tässä osassa siltana teoksen aloittaneeseen laulun teemaan, josta löytyy vastaus kysymykseen "Ist es wahr?" ("Onko se totta?"). Kuten aiemmin mainittiin, Mendelssohn oli syntynyt onnellisten tähtien alla. Siispä tämäkin teos päättyy levollisen onnellisesti duuri-sointuun.

3.2 Pianotrio g-molli No 1 "Trio élégiaque"

Sergey Rachmaninoff sävelsi ko. teoksen ollessaan 19-vuotias. Alun suosion jälkeen teos unohtui vuosiksi, kunnes se esitettiin jälleen vuonna 1945. Rachmaninoff nimesi myös seuraavana vuonna säveltämänsä toisen *Pianotrion Op. 9* tällä samalla lisänimellä, "Trio élégiaque".

Konsertissa kuullussa surumielisessä triossa on vahvasti kuultavissa Rachmaninoffille ominainen sävelkieli. Trio on yksiosainen, mutta sisältää paljon tempomuutoksia. Kappale alkaa hämyisesti jousien säestyskuviolla, johon piano yhtyy kaihoisalla teemalla. Teema siirtyy vuorotellen kaikille soittimille ja vyöryy tuskan syövereistä valoisampaan muisteluun. Musiikissa kuuluu säveltäjän nuoresta iästä huolimatta Rachmaninoffille tyypilliset rikkaat melodiat, painokkaat rytmit, slaavilainen melankolisuus sekä erilaisten tunnelmien mielenkiintoinen vastakkainasettelu.

Intohimoa, itkua, kaipausta ja kaunista surua; Trio élégiaque koostuu suurista tunteista. Teoksen coda on esitysmarkinnaltaan *Alla marcia funebre*. Pianon kirkonkelloja muistuttaviin kumahduksiin jouset yhtyvät vaimennettuina sordinolla. Nyt alun teema on muuntunut surumarssiksi. Coda alkaa hiljaa, voimistuu ja taas hiljenee lopuksi. Aivan kuin saattokulkue tulisi raskain askelin vastaan ja häviäisi horisonttiin. Surumarssi on todella vaikuttava päätös teokselle. Mielestäni tämä on teos, joka aukenee parhaiten paikanpäällä kuultuna.

¹⁹ Kamus-kvartetti 2012.

²⁰ Korhonen 2002, 427.

4 KONSERTTIPRODUKTION TOTEUTUS

4.1 Konsertin ideointi ja teosten valinta

Ajatus nimenomaan kamarimusiikkikonsertista oli muhinut mielessäni pitkään, sillä se on aina tuntunut mieluisalta musiikin lajilta. Pohdin kuitenkin melko kauan, mitä kamarimusiikkia konserttiproduktio voisi sisältää. Olin viimeksi soittanut konservatoriossa ollessani pianotriossa, mutta ammattiopintojen aikana olin keskittynyt muun soiton ohella enemmän kvartetisoittoon. Viimeisin ja pitkäaikaisin kamarimusiikkiyhtyeeni oli Rigoroso-jousikvartetti, jossa olen soittanut sen perustamisesta alkaen, yhteensä viisi vuotta.

Nyt päätin käyttää tilaisuuden hyödyksi ja valita ohjelmaan pianotrion. Pitkäaikainen sellistiystäväni Aino Saari, joka on päivätyönään tutkijana Itä-Suomen yliopistossa farmaseuttisen kemian laitoksella, oli jo aikaisemmin lupautunut soittamaan kanssani opinnäytekonsertissa. Pianistiksi pyysin opiskelijatoveriani Sauli Lämsää, jonka vivahteikas soitto oli tehnyt minuun aiemmin suuren vaikutuksen. Ilokseni Lämsä sanoi olevansa kiinnostunut, mikäli teos olisi joko klassismin tai romantiikan aikakaudelta. Harjoitettavaksi teokseksi valikoitui Sergey Rachmaninoffin nuoruudenteos, lisänimeltään *“Trio élégiaque”*. Teos on yksiosainen ja sisälsi sopivasti haasteita kaikille soittajille. Suunnitelmissa on esittää ko. teos tulevaisuudessa myös Lämsän opinnäytekonsertissa.

Olimme muutama vuosi aikaisemmin soittaneet Rigoroso-jousikvartetilla Felix Mendelssohnin *a-molli jousikvartetton*, jonka Mendelssohn on säveltänyt 18-vuotiaana. Kyseinen Mendelssohnin teos nousi mieleeni pianotrion valinnan jälkeen eikä jättänyt minua rauhaan yrityksistäni huolimatta. Huomasin molempien teosten syntyneen säveltäjien nuoruudessa ja sain siitä punaisen langan konserttiohjelmalle. Siispä päätin valita kvartetton opinnäytekonserttiini, mikäli saisin soittajajoukon koottua.

Rigoroso-jousikvartetissa soitti syksyyn 2012 asti lisäkseni alttoviulisti ja opiskelijakollegani Sonja Koistinen sekä sellisti Aino Saari. Kvartetin toinen viulisti oli ollut opiskelijakollegani Anna Perkkiö. Hän muutti samaisena syksynä Helsinkiin opiskelemaan, eikä siis ollut tulevaan projektiin käytettävissä. Osaltaan toisen viulistin puuttuminen tuotti päänvaivaa, sillä olin tottunut työskentelemään Perkkiön kanssa ja uuden soittajan ”sisään ajaminen” vie aina aikaa. Aikataulu oli melko tiivis, sillä halusin pitää konsertin ennen joulua 2012.

Pyysin mukaan muutamia opiskelijatovereitani, mutta heidän kalenterinsa oli jo täynnä. Sitten sain vinkin Aino Saarelta rytmimusiikkia opiskelevasta Marjaana Oliveirasta, joka soittaa sivuaineenaan klassista viulua ja on tehnyt paljon klassista kamarimusiikkia aikaisemmin. Oliveira innostui suureksi ilokseni ajatuksesta. Soittajaporukka oli näin ollen saatu kasaan ja harjoitukset voitiin aloittaa.

4.2 Konserttiohjelman harjoittaminen

Mendelssohnin harjoitukset aloitimme Rigoroso-jousikvartetilla syyskuun alussa 2012. Aikataulujen yhteensovittaminen oli haasteellista, mutta lopulta saimme vakiinnutettua harjoitukset maanantai- ja torstai-illoille. Pianotrion harjoitukset aloitimme samoihin aikoihin kuin kvartettonkin, pidimme niitä vain harvemmin. Tämä siksi, että kvartetto oli kestoaltaan puolet pidempi pianotrio ja kvartetti instrumenttina on kokoonpanona vaativampi kuin pianotrio.

Ilmoitin molemmat ryhmät Kamus-kvartetin vetämälle kurssille, joka järjestettiin syys-lokakuun vaihteessa. Saimme sieltä mukavan alkusysäyksen kumpaisellekin teoksille ja kurssi oli tiivistä työtahdistaan huolimatta todella antoisa. Esitimme kurssin päätöskonsertissa kvartetosta osat *Adagio non lento* ja *Intermezzo*, sekä pianotrion. Koen, että oli hyödyllistä päästä esittämään teoksia jo harjoittelun alkuvaiheissa.

Tähän nimenomaiseen konserttiin liittyy yksi itselleni merkittävimmistä esiintymiskokemuksista: Pianotrio soittaessani minusta tuntui kuin olisin ollut terapiassa, mikä esityksen jälkeen purkaantui vuolaana itkuna. Tuntui, että pystyin ymmärtämään säveltäjällä olleita tunteja ja musiikin kautta voimaantua, vaikka en teosta vielä osannutkaan kovin suvereenisti soittaa. Kyseisen esityksen jälkeen en samaa ole kokenut, vaikka yhäkin teos on mielestäni hyvin vaikuttava.

Rachmaninoffin pianotrioon emme lopulta käyttäneet lainkaan opinnäytetyön taiteellista ohjausta, koska kvartettoon ohjausta tarvittiin enemmän. Triossa pianisti on läpi teoksen kantava voima, joten saimme teoksen kasaan omatoimisemmin. Piano tuo helpotuksen myös intonaatioon, mikä oli yhteissoitollisesti kivuttomampaa kuin neljän jousisoittajan kanssa. Lisäksi suuri plussa oli Lämsän vahva tulkintakyky, mikä helpotti jousien työskentelyä huomattavasti. Pianotrion haasteet löytyivät itse musiikista. Pohdin, kuinka saan tuotua esiin oikeaksi tuntemani sävyn ja vastaako tuottamani ääni sitä, mitä tunnen ja kuulen sisälläni.

Marraskuussa 2012 järjestettiin valtakunnallinen Nuori Soittaa! -tapahtuma Kuopiossa, jossa esitimme Rachmaninoffin pianotrion. Saimme soiton jälkeen asiantuntevaa palautetta. Henkilökohtaisesti sain kuulla olevani itselleni liian ankara ja siis itse olin estämässä musiikin virtaamista. Tämä pysäytti miettimään ja tajusin, että olin liikaa keskittynyt soittamaan "oikein", mikä vei huomion itse asialta. Asemanvaihtoihin ja "oikein" soittamiseen keskittyminen olivat estäneet minua heittäytymästä ja soittamasta vapautuneesti. Sisäisen musiikin löytämisestä ja sitä kautta vapautumisesta tuli selkeämmin johtotähteni, jota pyrin toteuttamaan kaikessa soitossani.

Marraskuun aikana esitimme Mendelssohnin kvartetton kahdessa oppilaskonsertissa, molemmilla kerroilla koko teoksen. Äänitimme konsertit, mistä oli todella paljon hyötyä. Halusin ohjausta vasta mahdollisimman kypsille teoksille, joten vasta marraskuun 14. päivä otimme ensimmäisen taiteellisen ohjauksen tunnin ammattikorkeakoulun viulunsoiton ja kamarimusiikin lehtorilta Andrey Nikulinilta. Koin ratkaisun oikeaksi ja tunnit tulivat hyvään saumaan.

Saimme, ja erityisesti itse ensiviulistina sain tunneilta uusia haasteita. Kuinka osaan olla solisti, kapellimestari ja kamarimuusikko yhtä aikaa? Myös meille kaikille päänvaivaa aiheuttaneet tempot asettuivat kohdilleen tuntien ansiosta. Erityisesti kvartetton ensimmäisen osan tempo oli itselleni pitkään hakusassa. Lopulta ymmärsin, että kyse oli enemmän karaktääristä kuin tempovalinnasta. Olin keskittynyt teemaa soittaessani eniten laulavuuteen, kun osassa toimi paremmin vähän kulmikas ja hieman marssimaisempi ote. Opimme, että ensinnäkin tempo täytyy sopia soittajien kesken valitsemalla yhdessä osaan sopiva metronomiluku. Lisäksi sen tulee olla kompromissivalinta, sellainen tempo missä jokainen soittaja pystyy suoriutumaan stemmastaan suvereenisti. Saimme tunneilla myös jonkin verran ohjausta kunkin instrumentin hallintaan liittyen.

Ymmärsin lopulta, että kokonaisuuden toimivuuden kannalta on pakko tehdä kompromisseja. Se oli vaikeaa sisäistää ja hyväksyä, sillä olin keskittynyt eniten omaan solisti-rooliini, mikä ei kuitenkaan aina palvellut kokonaisuutta. Täytyi taipua ajatukseen, että joku toinen soittotapa voi olla parempi kuin omani ja soittaa sen mukaan. Nämä asiat tajuttuani kuuntelemisen merkitys korostui entisestään.

4.3 Käytännön järjestelyt

Tehtäviini kuului harjoitusten koordinoinnin ja luokkavarausten lisäksi salivarausten tekeminen ja konserttimainoksen sekä käsiohjelman laatiminen. Tavoitteenani oli tehdä mainoksesta ja käsiohjelmasta visuaalisesti selkeät ja kauniit. Lisäksi halusin, että käsiohjelmaa olisi helppo seurata ja mielenkiintoista lukea. Miettiessäni konsertille nimeä halusin, että se toisi esiin ydinajatuksen teoksista. Koska Mendelssohnin jousikvartetto kertoo ikään kuin rakkaustarinaa, suunnittelin ensin liittäväni otsikkoon sanan *rakkaus*. Se alkoi kuitenkin pian tuntua liian imelältä. Koska pianotrion ja koko konsertin lopetti pianon teema surumarssiksi muuntuneena, syntyi idea liittää konsertin nimeen sana *elämä*. Lopulta konsertin nimeksi muotoutui *Säveliä elämästä – Romantiikan ajan kamarimusiikkia*.

Sopivan kuvan etsiminen konserttimainokseen ja käsiohjelman teetti työtä, koska en itse ole harrastanut esim. valokuvausta. Kysyin taiteilija-serkultani, olisiko hänellä ollut sopivaa akvarellityötä työhöni käytettäväksi. Kun sopivaa ei löytynyt, hän tarjoutui tekemään sopivan kuvan opinnäytetyötäni varten. Se olisi lopulta tullut liian kalliiksi suhteessa siihen, että halusin pitää opinnäytetyön budjetin matalana.

Lopulta kysyin muutamalta valokuvausta harrastavalta sukulaiseltani kuvia käytettäväksi työhöni. Kälyltäni Suvi Kajavalta löytyi mielestäni kauniin värikäs ja omannäköiseni kanerva-aiheinen kuva, joka valikoitui konserttimainoksen ja käsiohjelman pohjaksi. Konserttimainoksia jaoin Kuopion Musiikkikeskuksen lisäksi mm. Kaupungin kirjastoon ja sen sivupisteisiin ympäri Kuopiota sekä hyväksi mainospaikaksi kokemalleni Facebookin ilmoitustaululle. Lisäksi mainostin suullisesti sukulaisille, ystäville ja tutuille konserttia ja pyysin välittää tietoa edelleen. Konsertin juliste ja käsiohjelma ovat työn liitteenä (Liitteet 1 ja 2).

Tavoitteenani oli tehdä konsertista juhlava ja kaikin puolin viihtyisä tapahtuma. Halusin luoda syksyistä ja lämminhenkistä tunnelmaa kamarisaliin kynttilöillä. Saatuaani vahtimestareilta luvan kynttilöiden polttamiseen lainasin Kuopion Musiikkikeskuksen Kanrestalta kuusi suurta kynttilänjalkaa ja kunkin kynttilänjalan alle peilin paloturvallisuuden vuoksi. Ostin erisävyisiä violetteja ja vaaleanpunaisia kynttilöitä, joita jalustoihin tarvittiin 25 kappaletta.

Pyysin Kuopion konservatorion äänittäjää Tommi Kupiaista videoimaan konsertin ja hän lupasi tulla paikalle puoli tuntia ennen konsertin alkua. Konserttitalenne on työn liitteenä (Ks. liite 3). Siskoni ja kaksi ystävääni suostuivat hoitamaan lavan koristelun ja roudauksen konserttipäivänä. Hämyisyyttä lisätäkseni halusin himmentää lavan valaistusta ja hankin nuottitelineisiin led-lamput vahtimestareilta. Lavan valaistusta kokeillessani sain kuulla, että valot ovat epäkunnossa eikä himmennystoimintoa kannattaisi käyttää. Tämä hieman harmitti, mutta valaistuksen pystyi kuitenkin saamaan kohtuullisen mieluisaksi nuottivalojen ansiosta.

Jotta yleisö pääsisi tunnelmaan ennen konsertin alkua, asetin ison kulhollisen suklaakarkkeja käsiohjelmien viereen ja laitoin samalle pöydälle myös kynttilälyhdyn syyspimeää valaisemaan. Päätimme pukeutua juhlavasti pitkiin mekkoihin ja tummaan pukuun konserttiin luodun ilmapiirin mukaisesti.

4.4 Konsertti

Konsertti toteutettiin Kuopion Musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa 28.11.2012 klo 19. Saliin pääsi vasta puoli tuntia ennen konsertin alkua, jolloin paikalle tulivat lavan koristelijat ja äänittäjät. Asettelimme lavalle telineet ja niihin valot, ja säädin valaistuksen jokseenkin mieluisaksi. Lavalla olisi saanut olla hieman enemmän valoa, mutten uskaltanut käyttää himmennystoimintoa vahtimestarin kerrottua valojen olevan epäkunnossa.

Odotin konserttia innokkaana ja levollisin mielin, sillä olimme saaneet esitettyä molempia teoksia useaan otteeseen aikaisemmin. Tiesin, että paikalle saapuisi paljon ystäviäni ja sukulaisiani pitemmänkin matkan päästä, mistä olin erityisen ilahtunut.

Vaikka paikalla oli apua lavan koristelussa ja roudauksessa, oli konsertin alku paljon hektisempi kuin konserteissa yleensä. Viritykselle ja ennen esiintymistä tarvittavalle keskittymiselle olisin kaivannut enemmän aikaa.

Yritin kuitenkin parhaani mukaan koota ajatukseni ennen lavalle menoa. Mendelssohnin ensimmäisen osan johdannon saimme pidettyä hyvin hallussa ja alkupuoli meni muutenkin mielestäni hyvin. Ihmetyksekseni ja harmiksemme ensimmäisen osan keskivaiheilla alkoivat lavan valot välkkyä. Välke ja salamointi osuivat sattumalta musiikillisesti dramaattiseen kohtaan, mikä hymyilytti minua, mutta samalla häiritsi keskittymistä.

Ensimmäisen ja toisen osan välissä yritin säätää valoja, mutta en onnistunut siinä. Onneksi äänittäjä tuli avuksi ja päädyimme laittamaan lavalle täydet valot. Harmitti, kun osien välinen jännite hajosi valosäätöjen takia. Valot oli kuitenkin pakko säätää, ettei vilkutus aiheuttaisi kenellekään migreeniä. Toisen osan alussa jouduin erityisesti keskittymään kootakseni ajatukset. Alkuun päästyämme musiikki voitti ja pystyin taas nauttimaan soittamisesta.

Kolmannessa osassa meillä oli hieman vaikeuksia pysyä yhteissoitollisesti koossa, mutta sitä eivät kaikki kuulijat olleet onneksi huomanneet. Keskittymisemme alkoi hieman herpaantua kvartetton viimeisessä osassa, ja itse aloin hieman kiirehtimään tempoissa. Onneksi saimme päätettyä teoksen tyylinmukaisesti.

Kvartetton jälkeen saimme hieman hengähdystaukoa kun lavalla vaihdettiin kattausta. Itselläni alkoivat voimavarat olla vähissä Pianotrioon siirryttäessä, mutta pinnistelin pitääkseni vireystilan yllä. Koin, että pianotrio oli rennompaa soittaa verrattuna jousikvartettoon. Sain enemmän keskittyä sointiin ja erilaisiin tunnelmiin, kun kvartetossa työskentely oli vaatinut enemmän pikkutarkkuutta. Onnistuimme säilyttämään jännitteen teoksen loppuun asti pitkän päivän aiheuttamasta väsymyksestä huolimatta.

Konsertin päätteeksi yleisön palaute oli todella positiivista. Moni tuli kertomaan itkeneensä esityksen aikana, jolloin tiesin musiikin koskettaneen. Koin tämän erityisen positiivisena asiana. Oli mukava jutella yleisön kanssa konsertin jälkeen ja vaihtaa ajatuksia musiikista.

Opinnäytekonsertin palautteenantotilanne oli rento ja tunnelma siellä vapautunut. Lautakuntaan kuuluivat Kuopion konservatorion viulunsoiton ja kamarimusiikin lehtori Jari Muona ja Savonia-ammattikorkeakoulun pianonsoiton yliopettaja ja kamarimusiikin lehtori Kirsti Huttunen. Lisäksi ohjaajamme Nikulin oli ohjaajan ominaisuudessa mukana palautekeskustelussa. Opinnäytetyö-ohjaajani Hanna Turunen estyi tulemasta paikalle sairastuttuaan ja arvioi konsertin DVD-tallenteelta jälkikäteen. Palaute oli asianmukaista ja kannustavaa, ja myös vastasi odotuksiani. Lautakunta piti hyvänä asiana konsertin juhlavuutta ja tunnelmallisuutta. He olivat nauttineet konsertista.

Sain kiitosta huolellisesta valmistautumisesta ja loogisista viulistikista (sormitukset ja jousitukset) ratkaisuisista teoksissa. Muona, joka on kuullut minua aikaisemmissa kurssitutkinnoissani, mainitsi minun kehittyneen viulistina taiteilijan suuntaan. Hän sanoi, että selviydyin stemmoistani hyvin joistain manereistani huolimatta. Hän olisi kaivannut ylä-ääniin lisää kirkkautta, vaikka myönsikin tällaisten asioiden olevan osittain mielipidekysymyksiä. Muona olisi kaivannut enemmän heittäytymistä Mendelssohnissa ja rohkeutta tuoda enemmän esiin ääritunteita musiikista.

Lautakunta oli ilahtunut siitä, kuinka hyvin Oliveira oli sulautunut kvartettiin vain kolmen kuukauden mittaisen jakson aikana. Kvartetilla todettiin olevan omanlaisensa ääni, Rigoroso on lautakunnan mukaan kuulokuvan perusteella tunnistettavissa oleva kvartetti. Lautakunta myönsi Mendelssohnin olevan haasteellista soitettavaa musiikin läpikuultavuuden vuoksi. Pienet eriaikaisuudet oli huomattu, mikä kertoo keskittymisen herpaantuneen välillä. Kokonaisuus oli Mendelssohnissa ollut kuitenkin

miellyttävä. Nikulin kiitti meidän soittaneen tasomme mukaisesti. Hän olikin ohjaajana toivonut, ettemme alkaisi enää konsertissa havittelemaan jotain vielä suurempaa ja hienompaa. Vaan konsertissa toteutetaan kaikki harjoitteluvaiheessa sovittu hyvin ja tunteella.

Pianotrio oli lautakunnan mukaan ollut vaikuttavaa kuultavaa. Huttunen totesi, että kyseistä teosta voi tulla vielä ikävä, joten sitä kannattaa aina soittaa kuin viimeistä kertaa. Trioon olisi kuitenkin kaivattu vielä enemmän rohkeutta ottaa musiikillisia vapauksia niin ajankäytöllisesti kuin agogisestikin. Lämsää kehuittiin hienosta suoriutumisestaan haastavan stemmansa kanssa. Kokonaisuutena konsertti oli lautakunnan mielestä onnistunut ja vakuuttava.

Konserttiproduktion toteuttaminen oli minulle erittäin antoisa ja opettavainen kokemus. Tavoitteiksi asettamani kamarimusiikkitaitojen ja viulismien kehittäminen toteutuivat. Tein paljon ajatustyötä produktion varrella näihin asioihin liittyen. En toki päässyt henkisistä lukoistani täysin, mutta siihenkin liittyvä ajatustyö tuotti tulosta. Pääsin syvemmälle muusikkouteen ja lähemmäksi taiteilijuutta kuin aikaisemmin. Produktion aikana ymmärsin musiikin olevan paljon muutakin kuin soittamista ja kuuntelua. Koen, että se on mielen liikettä. Mielestäni päätös valmistaa teokset mahdollisimman pitkälle itsenäisesti oli hyvä, sillä saimme rauhassa pohtia harjoittelun aikana nousseita kysymyksiä yhdessä soittokollegojen kanssa ilman ”ylempää auktoriteettia”. Kuitenkin myös saatavilla olleet viisi tuntia taiteellista ohjausta tulivat tarpeeseen.

Kirjalliseen työhön asettamani tavoitteet avata säveltäjien elämää ja sävellystyiliä onnistuivat mielestäni hyvin. Kirjoitin säveltäjäesittelyt Sibelius-Akatemian Kuopion kirjastossa kannettavalla tietokoneella. Kirjastossa tarvittava lähdeaineisto oli kädenulottuvilla, mikä oli mielestäni erittäin toimiva järjestely. Pystyin vertailemaan montaa erilaista lähdettä keskenään ja samalla kirjoittamaan mielestäni olennaiset asiat raporttiin. Teosesittelyjen kirjoittamiseen tarvittiin enemmän mielikuvitusta, koska olin valinnut näkökulmaksi omat kokemukset teoksista. Toisinaan koin vaikeaksi sanoittaa jotain teoksesta nousevia tunnelmia, mikä hidasti kirjoittamista. Tämä lähestymistapa oli kuitenkin mielestäni vaivattomampi kuin alkaa tehdä tarkempaa, teoreettista esittelyä teoksista. Minulle opin- näyteprosessin kuvauksen kirjoittaminen oli melko sujuvaa.

Jos joku voisi tehdä toisin, olisin kirjoittanut sekä säveltäjä- että teosesittelyt jo hyvissä ajoin ennen konserttia. Näin olisin ehkä päässyt vielä syvemmälle musiikkiin ja olisin tiivistämällä saanut tekstit myös käsiohjelmaan. Tulevaisuutta ajatellen opinnäyteohjauksessa voitaisiin mielestäni vaatia opiskelijalta säveltäjä- ja teosesittelyt jo ennen konserttia. Tästä olisi kaikin puolin hyötyä opiskelijalle sekä musiikkiin syventymisen että raportin valmistamisen kannalta. Syvällisempi tutustuminen teoksiin ja säveltäjiin olisi varmasti antanut myös vahvempia mielipiteitä ja näkemyksiä itselleni. Koin, että jokaisella soittajalla oli kuitenkin tilaa tuoda omat mielipiteensä ja näkemyksensä julki.

Konserttipäivänä saliin olisi hyvä ollut päästä ainakin tuntia aikaisemmin, jotta kiireeltä olisi välttytty ja soittoon keskittymiselle olisi jäänyt enemmän aikaa. Vaikka itse konserttiin valitsin kohtuullisen vähän rekvisiittaa, kului niiden hankkimiseen ja paikalle asetteluun yllättävän paljon aikaa.

Säveliä elämästä -konsertin valmistaminen ja toteuttaminen opetti minua paljon. Paljon se oli antanut myös yleisölle, mistä olen todella iloinen. Vaikka aina on kehittämisen varaa, nämä hienot teokset olivat puhuneet kauttamme.

6 LÄHTEET

- Eppstein, Hans HE 1978: Felix Mendelssohn-Bartholdy. Teoksessa Ala-Könni Erkki et al. (Toim.) Otavan iso musiikkietosanakirja 4. Kustannusosakeyhtiö Otava: Keuruu. 225-227.
- Elmgren-Heinonen, Tuomi 1959/1960 Toinen painos: Felix Mendelssohn Bartholdy. Teoksessa Suuri musiikkikirja. Kustannusosakeyhtiö Otava: Keuruu. 698-701.
- Isopuro, Jukka (Toim.) 1992: Felix Mendelssohn-Bartholdy. Teoksessa Sävelten maailma 3. WSOY: Porvoo. 271-277
- Isopuro, Jukka (Toim.) 1992: Sergey Rachmaninoff. Teoksessa Sävelten maailma 3. WSOY: Porvoo. 123-129.
- Korhonen, Kimmo (Toim.) 2002: Resitatiivi. Teoksessa Andante, Klassisen musiikin tietosanakirja. WSOY: Porvoo. 427.
- Mäkelä, Tomi 1991: Felix Mendelssohn-Bartholdy. Teoksessa Suuri musiikkietosanakirja 4. Toim. Oramo Ilkka. Welin + Göös ja kustannusosakeyhtiö Otava: Keuruu. 150-151.
- Schmidt-Beste, Thomas 2004: Mendelssohn's chamber music. Teoksessa Mendelssohn. Toim. Mercer-Tylor Peter. Cambridge University Press: Cambridge. 138-139.

Tiedonannot:

- Kamus-kvartetti 2012: Suullinen tiedonanto kamarimusiikin mestarikurssilla 28.9.2012

7 LIITTEET

Liite 1 Konserttijuliste

Liite 2 Käsiohjelma

Liite 3 dvd-tallenne